

N:o 81.

Af herr **E. A. Zotterman**, om utbyte af skollärares rätt till kofoder mot viss ersättning i penningar.

Det har under de många gånger frågan varit före i Riksdagen icke bestridts, tvärtom medgifvits, att bestämmelsen i § 1 mom. 2 af kongl. kungörelsen angående aflöning, åt lärare och lärarinnor vid folkskolan och småskolan den 20 januari 1888, äfven sådant detta lagrum lyder enligt kongl. kungörelsen den 5 oktober 1891 derom, att åt ordinarie lärare och lärarinna, som efter undergången godkänd afgangsexamen från seminarium blifvit vid folkskola anställd i föreskrifven ordning, skall af skoldistriktet anskaffas sommarbete och vinterfoder för en ko, eller ock, der hinder eller svårigheter af lokala eller andra förhållanden därför möter, minst värdet af 8 hektoliter 25 liter spanmål, hälften råg och hälften af det eller de andra sädesslag, i hvilka kronotionden inom orten utgår, i ersättning lemnas, icke är fullt klart och tydligt affattad. Det har också både erkänts och från flera håll med styrka framhållits, att nämnda förhållanden gifvit anledning till tvister mellan skollärare och församling, tvister hvilka stört det goda förhållandet mellan nämnda kontrahenter, utan hvilket ett framgångsrikt skolarbete är omöjligt.

Under den senaste riksdagsperiodens samtliga ordinarie riksdagar förekom denna fråga under olika former till behandling. Bland andra förnyade jag under n:o 21 vid 1893 års riksdag den af mig och herr C. J. Jakobson i Karlshult vid 1891 års riksdag på begäran väckta motionen om ett kontant belopp såsom ersättning för de nämnda naturaprestationerna.

Sammansatta lag- och statsutskottet yttrar i sitt betänkande n:o 3 om detta förslag, bland annat, följande: »Nekas kan emellertid icke, att

ett obligatoriskt utbyte af det föråldrade aflöningssättet kofoder in natura mot ersättning i penningar, på sätt herr Zotterman ifrågasatt, skulle medföra afsevärda fördelar». Men utskottet ansåg svårighet uppstå vid utfinnande af ett för hela riket afpassadt belopp för ersättningens utgående, emedan ersättningsbeloppet 100 kronor, som jag då föreslog, skulle för lärarne i de norra provinserna blifva en minskning uti deras löneförmåner, under det att deremot åtgärden skulle medföra en icke oväsentlig förhöjning deri för lärarne i ett stort antal provinser. Utskottet ansåg dock icke något annat belopp än det nämnda böra förekomma, helst som vederbörande utskott under de senaste riksdagarne uttalat sig för detsamma.

Är det nu så som utskottet medgifver, att ett obligatoriskt utbyte af det föråldrade aflöningssättet kofoder in natura mot ersättning i penningar, på sätt jag föreslagit, skulle medföra afsevärda fördelar, och befinnes det belopp, jag föreslagit, vara det enda antagliga, så hade jag väntat, att utskottet skulle hafva kommit till ett tillstyrkande beslut i fråga om min motion. Men så skedde emellertid icke, och skälet dertill var, att utskottet ansåg, att ett bifall till min motion skulle hafva den följd med sig, att ett stort antal kommuner skulle af staten åläggas större uppoffringar för skolväsendet än dem, de nu äro underkastade, men ett sådant åläggande fordrade billigtvis, att regleringen icke genomfördes annat än under förutsättning att staten, såsom herrar Nilsson i Skärhus och Svensson i Olseröd ifrågasatt, trädde emellan och lättade bördan för kommunerna.

Enligt min åsigt är detta skäl icke tillräckligt kraftigt att derpå grunda ett afslag. Vida större bördor än dessa läggas på kommunerna utan att man deremot hyser några egentliga skrupler. Jag tillåter mig blott erinra om de i administrativ väg under sistlidna år genom kongl. medicinalstyrelsen utfärdade påbud om anskaffande af epidemisjukstugor i hvarje kommun. Följden af detta påbud blir en kostnad mer än 10 gånger större än den af mig föreslagna kofoderersättningen.

På grund af hvad sålunda i denna och i 1893 års motion n:o 21 i Andra Kammaran anfördt blifvit, anhåller jag härmed vördsamt,

att Riksdagen ville besluta sådan ändring uti § 1 mom. 2 af kongl. kungörelsen den 20 januari 1888, sådant detta lagrum lyder i kongl. kungörelsen den 5 oktober 1891 angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor, att bestämmelsen om

att åt ordinarie folkskolelärare och lärarinna bör af skoldistriktet anskaffas sommarbete och vinterfoder för en ko eller ock, der hinder eller svårigheter af lokala eller andra förhållanden därför möter, minst värdet af 8 hektoliter 25 liter spanmål af visst slag i ersättning lemnas, må upphöra att gälla samt att i stället godtgörelse för ifrågavarande naturaprestation skall under benämning »ersättning för kofoder» utgå med 100 kronor per år, dock att sådan lärare eller lärarinna, hvilken vid den tidpunkt, då stadgandet derom träder i kraft, erhåller kofoder in natura eller ersättning därför till högre belopp än 100 kronor per år, må vara berättigad att vid sådan förmån bibehållas, hvad ersättningen vidkommer dock icke längre än hvad dertill beslutet eller öfverenskommelsen om sådan ersättning föranleder.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1894.

E. A. Zotterman.

Häruti instämmer

C. J. Jakobson.
